

Odpowiedzialne zachowania

3

Część

KONTEKST

Odpowiedzialne zachowanie oznacza zdolność do odpowiadania za własne zachowanie, jak i dążenie do zapewnienia bezpieczeństwa innym. Odpowiedzialne zachowania to kluczowy aspekt edukacji w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego.

► SYTUACJA

- Odpowiedzialne zachowania
- Promowanie odpowiedzialnych zachowań
- Działania

TWÓJ pomysł TWOJA inicjatywa

Działania na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego dla lepszego jutra

SYTUACJA

Odpowiedzialne zachowania

Promowanie odpowiedzialnych zachowań w społeczności lokalnej¹

Brak kasku to jedna z podstawowych przyczyn śmierci w wypadkach drogowych wśród rowerzystów. Odpowiedzialność oznacza nie tylko noszenie kasku, ale również zachęcanie do tego innych.

Obywatele Indonezji postanowili włączyć się aktywnie w promowanie bezpieczeństwa drogowego w swoim kraju. Rozumieją, że wypadki drogowe to jedna z głównych przyczyn śmierci w Indonezji, wiedzą też jednak, że tak być nie musi. Uczestniczą w programie Dekady Działań ONZ na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego – zdecydowali, że nadeszła pora aby „podjąć działanie i sprawić, że drogi staną się bezpieczne”.

¹ FUNDACJA FIA <http://www.fiafoundation.org/news/archive/2008/Pages/PartnershipwithAIPFoundationcombatsSEAsiaroaddeaths.aspx>

TWÓJ **pomysł** TWOJA **inicjatywa**

Działania na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego dla lepszego jutra

Zachowania ludzkie są przyczyną 80% wypadków drogowych. Odpowiedzialne zachowanie odgrywa kluczową rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa drogowego.

1 Zgodność z zasadami nie tylko na bazie poszanowania prawa, ale także ich istotności. Czym innym jest wiedzieć, jakie jest ograniczenie prędkości, a czym innym – rozumieć, dlaczego przekraczanie prędkości wiąże się z niebezpieczeństwem.

2 Odpowiedzialność oznacza zdolność do oceny ryzyk na drogach i umiejętność ich minimalizowania.

3 Odpowiedzialność oznacza zrozumienie tego, jak nasze zachowanie może wpłynąć na zachowanie innych i oparcie się presji grupy rówieśniczej poprzez odmowę udziału w ryzykownych zachowaniach.

4 Wiele akcji prewencyjnych skupia się na zwiększaniu świadomości istniejących ryzyk, dzięki czemu ludzie zaczynają zachowywać się bardziej odpowiedzialnie.

Odpowiedzialne zachowania

Bycie odpowiedzialnym oznacza niestwarzanie zagrożenia życia lub zdrowia dla siebie samego (na przykład poprzez jazdę po alkoholu lub po zażyciu narkotyków), jak również dla innych, a także zapewnienie bezpieczeństwa naszym rodzinom i bliskim.

Dziewczęta a odpowiedzialne zachowania

W większości krajów, dziewczęta wykazują się większą odpowiedzialnością na drogach, niż chłopcy. Jedną z istotnych przyczyn tego stanu rzeczy jest fakt, że wykazywanie się troską o innych (aby nikogo nie zranić, aby zapewnić innym zdrowie i bezpieczeństwo) jest elementem kobiecej psychiki (przede wszystkim ze względu na fakt wychowywania dzieci).

W tym sensie, młodzi mężczyźni są dużo bardziej narażeni na uczestniczenie w wypadkach drogowych, niż młode kobiety. Różnice w ich zachowaniach determinują trzy podstawowe czynniki:

- Czynniki biologiczne (wysoki poziom testosteronu w okresie dojrzewania u chłopców; dodatkowo, nierozwinięta w pełni kontrola poznawcza podejmowania decyzji, za którą odpowiada kora przedczołowa)
- Czynniki psychologiczno-edukacyjne, przede wszystkim wsparcie ze strony rodziców i nauczycieli w odniesieniu do stereotypów płci (nieostrożność i brak rozważności u chłopców)

postrzega się jako „naturalne”, co może sprawić, że chłopców traktuje się bardziej pobłażliwie, podczas, gdy dziewczynki nie są zachęcane do takich zachowań).

- Czynniki antropologiczne (kobiety są bardziej skłonne do troszczenia się o innych zgodnie z antropologiczną strukturą społeczną, ze względu na podział obowiązków, kontrolę nad narzędziami / związkami międzyludzkimi).

Płeć nie tłumaczy jednak wszystkiego; inne czynniki także odgrywają rolę w kształtowaniu odpowiedzialnych zachowań:

- Czynniki kulturowe (na przykład, różnice pomiędzy poszczególnymi krajami, wynikające z historii, religii, gospodarki, tradycji, środowiska rodzinnego itd.)
- Określone cechy osobowości: poszukiwanie silnych wrażeń, impulsywność, poczucie kontroli (zdolność do przyjęcia odpowiedzialności) itd.

Należy pomagać młodym ludziom w zrozumieniu tych czynników w celu promowania bardziej odpowiedzialnych zachowań.

Twój **pomysł** Twoja **inicjatywa**

Działania na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego dla lepszego jutra

Promowanie odpowiedzialnych zachowań

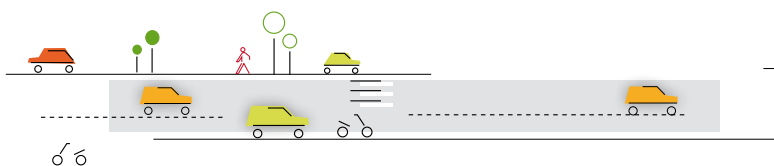
Różne sposoby promowania odpowiedzialnych zachowań:

Podjęcie informacyjne: założenie, że rozpowszechnianie istotnych informacji spowoduje zmiany w stanie wiedzy, postawach i zachowaniach

Podjęcie behawioralne: założenie, że ludzie są w stanie nauczyć się opierać presji grupy rówieśniczej i zmienić swoje nawyki w zakresie spożycia alkoholu

Promowanie
odpowiedzialnych
zachowań

Podjęcie emocjonalne: założenie, że wzbudzenie emocji w rodzaju lęku, pokazywanie zdjęć z wypadków, budzenie empatii poprzez odgrywanie scenek prowadzi do zmiany

TWÓJ **pomysł** TWOJA **inicjatywa**

Działania na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego dla lepszego jutra

Promowanie odpowiedzialnych zachowań

Rozmawiając z młodymi ludźmi o odpowiedzialnych zachowaniach można przedyskutować wiele kwestii. Między innymi:

Zarządzanie czasem

Zarządzanie czasem to ważna kompetencja psychologiczna z punktu widzenia bezpieczeństwa. Jeśli nauczymy się zarządzać czasem, będziemy mogli wybierać alternatywne środki transportu, które są zdrowsze i bardziej przyczyniają się do zrównoważonego rozwoju.

Współczesny świat często stawia nas przed wyzwaniem czasowymi, musimy się spieszyć, co ma negatywny wpływ na nasze decyzje co do doboru środków transportu i zachowania. W tym sensie, należy zrozumieć, w jaki sposób planujemy codziennie działania, określamy priorytety oraz wyobrazić sobie alternatywne rozwiązania. Dlaczego bierzemy samochód, gdy moglibyśmy pojechać na rowerze lub pójść pieszo? Dlaczego zawsze się spóźniamy, a co za tym idzie, przekraczamy prędkość i zachowujemy się nieostrożnie? Jak możemy podzielić się z innymi naszymi doświadczeniami?

Wyznaczony kierowca

W przypadku młodych ludzi konieczna jest umiejętność przewidzenia, zaplanowania wieczoru, spożycia alkoholu oraz sposobów transportu, aby uniknąć jazdy z osobą znajdującą się pod wpływem alkoholu lub innych używek. Dobrym rozwiązaniem jest wyznaczenie jednej osoby jako kierowcy.

Inicjatywy grupy rówieśniczej

Inicjatywy własne mogą pozwolić młodym ludziom uczyć się na podstawie doświadczeń innych. Badania wskazują, że młodzi kierowcy, którzy zetknęli się z historiami poważnych wypadków drogowych, w których uczestniczyły osoby w ich wieku, rzadziej przejawiają zachowania nieodpowiedzialne. Takie inicjatywy zakładają, że wiedza na temat realnych wypadków, przekazywana bezpośrednio przez ich uczestników, a nie – nabywana z podręczników spowoduje reakcję emocjonalną i przyczyni się do większej ostrożności młodzieży.

Odpowiedzialne zachowania a środowisko

Oprócz zwiększania bezpieczeństwa, odpowiedzialne zachowanie może też przyczynić się do poprawy ochrony środowiska. Wszystkie pojazdy emitują zanieczyszczenia i gazy w rodzaju tlenku węgla, azotu, siarki, węglowodorów i sadzy. Należy robić wszystko, aby zminimalizować emisję poprzez zaostrenie norm i zmiany zachowań. Wybierane przez nas środki transportu powinny być ekologiczne, bezpieczne i ekonomiczne. Ekologiczne techniki jazdy przyczyniają się do redukcji zużycia paliwa, emisji dwutlenku węgla, hałasu, a także zwiększają wygodę i bezpieczeństwo. Podstawowe zasady eko-mobilności to: koncentracja na alternatywnych środkach transportu, minimalizowanie niepotrzebnego ruchu i unikanie korków.

TWÓJ **pomysł** TWOJA **inicjatywa**

Działania na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego dla lepszego jutra

TWÓJ pomysł

■ Cele

Kształtowanie świadomości w zakresie odpowiedzialnych zachowań w odniesieniu do działań zapobiegawczych

■ Materiały

Tablica, pisaki, długopis, papier, projektor, Internet

■ Kroki

Film obejrzany jako punkt wyjścia pozwoli zadać pytanie o całościowe rozumienie sytuacji (natura ryzyk, presja grupy rówieśniczej), jak również o to, w jakim stopniu można się z nią identyfikować (wiemy, że młodzi ludzie nie identyfikują się zwykle z ryzykami podejmowanymi przez innych). Uczniowie powinni obejrzeć ten film pochodzący z brytyjskiej kampanii „Myśl”.

<http://www.youtube.com/watch?v=NjFnoU0lJrE&feature=related>

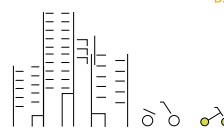
Uczniowie omawiają film między sobą. Mogą szukać odpowiedzi na następujące pytania:

1. Czy coś w tym filmie cię zaskoczyło?
2. Czym jest ryzyko?
3. Czy kiedykolwiek uczestniczyłeś w wypadku, jeśli tak, co się wydarzyło?
4. Czym jest presja grupy rówieśniczej?
5. Dlaczego podejmujesz ryzyka?
6. Kto wywiera wpływ na twoje decyzje?
7. Czy znasz kogokolwiek, kto uczestniczył w wypadku drogowym?
8. Jak sądzisz, dlaczego ludzie przekraczają prędkość?
9. Co można zrobić, aby zwiększyć świadomość na temat bezpieczeństwa ruchu?

TWÓJ pomysł TWOJA inicjatywa

Działania na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego dla lepszego jutra

- ▶▶ Następnie uczniowie oglądają reklamę o działaniach prewencyjnych w zakresie bezpieczeństwa ruchu.

<http://www.youtube.com/watch?v=mSRaKtTgByw>

W parach omawiają główne czynniki związane z wypadkami drogowymi na całym świecie i spisują je na kartce. Następnie niech podzielą się nimi z całą grupą; gdy skończą, nauczyciel powinien zapoczątkować dyskusję o działaniach zapobiegawczych. Należy wypisać je na tablicy.

TWOJA inicjatywa

■ Cele

Opracowanie kampanii na rzecz używania kasków

■ Materiały

Obrazy, zdjęcia, kartki formatu A2, przestrzeń, pomieszczenie wystawowe.

■ Kroki

W grupach trzyosobowych, uczniowie mają zaprojektować plakaty promujące używanie kasków podczas jazdy na motocyklu czy rowerze. Należy zachęcać ich do kreatywności. Mogą zaczerpnąć pomysły z dyskusji o obejrzanym filmie z poprzedniego zadania. Plakat powinien zawierać mocne elementy wizualne i przekaz słowny. Mogą malować lub rysować własne obrazy, wykorzystać kolaż zdjęć lub pojedyncze fotografie. Podstawowym zadaniem plakatu jest przekazanie informacji.

Po zakończeniu pracy, można zorganizować wystawę plakatów w klasie lub w szkole.

TWÓJ **pomysł** TWOJA **inicjatywa**

Działania na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego dla lepszego jutra

TWÓJ pomysł

■ Streszczenie

Świadomość roli odpowiedzialności w działaniach prewencyjnych

■ Materiały

Tablica, pisaki, długopis, papier

■ Kroki

Wypisz na tablicy następujące środki transportu; niech uczniowie wymienią działania, które należy wykonać przed rozpoczęciem podróży każdym z nich: rower, samochód, autokar, pociąg, autobus, wędrowka piesza. Na liście należy uwzględnić środki ostrożności podejmowane w ramach podróży. Każda lista jest inna, np.: Rower: sprawdzenie stanu pojazdu (opony, hamulce, przerzutki, łańcuch, koła), pompka rowerowa, woda, zapasowa dętka, zestaw do naprawy opon, żywność, kask, apteczka, smar

Zezwól uczniom na podawanie odpowiedzi, zadaj poniższe pytania, aby rozpocząć dyskusję:

- Który z pojazdów z listy jest najbardziej niebezpieczny i dlaczego?
- Kto jest bardziej odpowiedzialny na drogach, kobiety czy mężczyźni?
- Jak możemy wdrażać zasady bezpieczeństwa na drogach?
- Co można zrobić, aby ludzie korzystali z różnych środków transportu w sposób bardziej odpowiedzialny?
- Jak możemy ograniczyć emisję gazów cieplarnianych?

TWOJA inicjatywa

■ Streszczenie

Wybierz ochotników do opracowania stoiska działań prewencyjnych w szkole i skontaktuj się z miejscowymi podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo rowerowe

■ Materiały

Tablica, pisaki, długopis, papier

■ Kroki

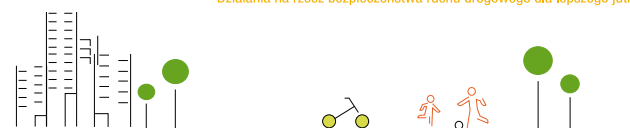
Celem tego ćwiczenia jest uruchomienie w szkole stoiska, gdzie uczniowie mogliby uzyskać informacje o działaniach zapobiegawczych w odniesieniu do: przekraczania prędkości, jazdy po pijanemu, narkotyków, ogólnego bezpieczeństwa na drogach.

Dodatkowo, uczniowie mogą uruchomić warsztat rowerowy, gdzie wszyscy przyjeżdżający do szkoły na rowerach będą mogli sprawdzić i naprawić swoje pojazdy przed powrotem do domu. W tym celu należy przeszkolić uczniów. Oznacza to, że mogą napisać listy do miejscowych sklepów z rowerami, aby uzyskać darmowe szkolenie dla uczestników w zamian za darmową reklamę.

Stoisko mogą prowadzić różni uczniowie, zmieniający się co tydzień.

TWÓJ pomysł TWOJA inicjatywa

Działania na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego dla lepszego jutra

Filmy przedstawiające odpowiedzialne zachowania, związane z bezpieczeństwem drogowym

Uczniowie mogą obejrzeć film, a następnie przeprowadzić dyskusję w klasie.

1. Ostrzeżenie dla młodych kierowców, związane z niebezpieczeństwami presji wywieranej przez grupę rówieśniczą: te krótkie filmy, zrealizowane przy pomocy minimalnego budżetu, są jednym z licznych owoców inicjatywy Drive SMART, uruchomionej przez radę hrabstwa Surrey.

<http://www.youtube.com/watch?v=NjFnoU0JrE&feature=related>

2. Reklama dla rodziców – jak uczyć dzieci zachowywania bezpieczeństwa na drodze

<http://www.youtube.com/watch?v=mSRaKtTgByw&feature=related>

3. Młody chłopak wyjaśnia, co zrozumiał, kiedy jego matka zginęła w wypadku samochodowym.

http://www.youtube.com/watch?v=Q7es_8HJ9UI&feature=related

4. Więcej informacji o odpowiedzialnych zachowaniach i kampaniach świadomości można znaleźć pod adresem:

<http://think.direct.gov.uk/speed.html>

Inne filmy i kampanie w innych językach można znaleźć w serwisie www.youtube.com

TWÓJ **pomysł** TWOJA **inicjatywa**
Działania na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego dla lepszego jutra

